

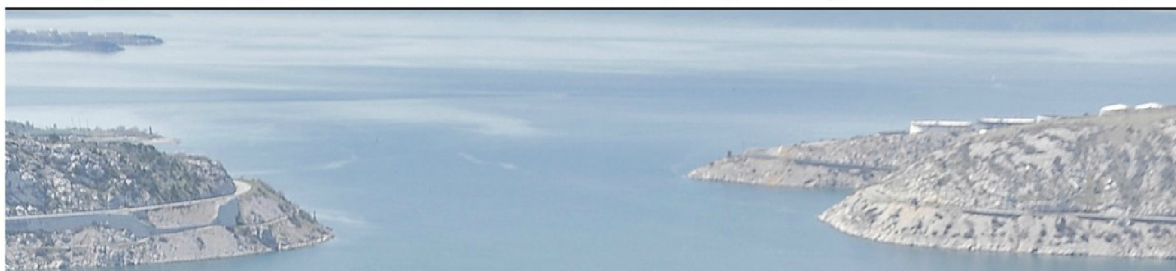
Ri

KRUG

ponekdjeljkom

BAKARSKE TAKALE

I ove godine vrijedni volonteri obnavljali povijesne gromače iznad zaljeva

Težački je to posao, ali gromače se neće obnoviti same...

Na poziv Poljoprivredne zadruge »Dočina« iz Praputnjaka te Udruge za očuvanje tradicijske graditeljske baštine »4 grada dragodid« i Udruge Praputnjak – kulturni krajolik, odzvalo se tradicionalnim radionicama više volontera nego ikada, a stigli su čak i iz Istre te iz Crikvenice

Vrijedni volonteri uče kako graditi prezide

Biljana SAUČ
Snimio Vedran KARUZA

PRAPUTNJAK » Ugrajalo dugoočekivano proljetno sunce, ugodno za setnju, za pijuckanje kavice na terasi, za branje šparoga, ali ipak narvica pretoplo za boraviti i raditi među gromačama koje isijavaju toplinu. Netko mora, gromače se same obnoviti neće, malo tko uopće zna kako ih obnoviti i zadržati, a tek tako ih pustiti da se sve uruše, bilo bi odraz nepoštovanja prvenstveno prema ljudima koji su ih

davno gradili, a onda i prema kulturi, tradiciji i povijesti.

Praputnjarski zet
Težakci je to posao. Spuštanje se s česte strmim pijuckanje kavice na terasi, za branje šparoga, ali ipak narvica pretoplo za boraviti i raditi među gromačama koje isijavaju toplinu. Netko mora, gromače se same obnoviti neće, malo tko uopće zna kako ih obnoviti i zadržati, a tek tako ih pustiti da se sve uruše, bilo bi odraz nepoštovanja prvenstveno prema ljudima koji su ih

“ Svake godine nam se na radionicu odazove po dvadesetak ljudi, ove godine ih je najviše

Josipa Miloš

Ove godine stiglo je najviše volontera – Josipa Miloš

očekujemo umorne, znojne i nervozne ljude koji tamo crncu od jutra, a već je podne.

– Naplaćujemo ljudima koji ovdje dodu učiti samo ovaj prekrasni pogled na more i zaljev, ali naše mentorstvo ne naplaćujemo – u startu razbija našu predrađenu mentor i voditelj radionice Vjekko Mičetić, koji je kao fizička osoba upisan u registar Ministarstva kulture kao nositelj nematerijalnog i kulturnog dobra zidanja suhozida.

– Ala, ja ću bit' doje, moram delat, a vi pitajte ča vas

zanima, ja ću vam povodati – kaže nam gospodini Vjekko i razgovaramo tako na razdaljini od nepuna dva metra, ali se ne vidimo.

– Normalno je da se gromače urušavaju, tu nema betona, vjetar i sol čine svoje, a i korijenji biljaka i stabala. Svake godine održavamo ove radionice da spasimo gromače i podučimo ljude kako ih graditi, a ponekad se dogodi da dođe netko tko je jači nego mentor – to smo doživjeli ove leto – kaže barba Vjekko i pokazuje nam Alojza Robnika.

Ugodno s korisnim

– Ja sam praputnjarski zet. Robnik jer sam bio rob, a i sad sam, vidi se iz priloženog – šali se ovaj vrijedni gospodin.

Kao što je gospodin Vjekko fizička osoba upisana u registar Ministarstva kulture kao nositelj nematerijalnog i kulturnog dobra zidanja suhozida, tako je Po-

“ Normalno je da se gromače urušavaju, tu nema betona, vjetar i sol čine svoje, a i korijenji biljaka i stabala. Svake godine održavamo ove radionice da spasimo gromače i podučimo ljude kako ih graditi

Vjekko Mičetić

Zadivljujući krajolik – rezultat nadljudskog truda

Zadivljujući i vrtoglav krajolik suhozidnih terasa koje se nadivljaju nad Bakarskim i Bakarskim zaljevom malo koga ostave ravnodušnim. A i one imune na impozantne vidike će zasigurno impresionirati povijest nastanka ovog spomenika nadljudskog truda nekadašnjih žitelja ovog kraja. Četiri do pet generacija Praputnjara su zidali ove terase od zadnjih desetljeća 18. do početka 20. stoljeća, u nadi da se izdignu iz siromaštva. Iskrene dijelove između terasa su punili zemljom donesenom s okolnih planina te u nju sadili lozu i proizvodili vrhunski autohtoni pjenušac Bakarsku vodicu, danas službeno »Staru Bakarsku vodicu«. Naziv duguju »takanju« – kotrljanju posjećenih balvana do mora, gdje su ih ukrcavali na jedrenjake i prodavali, što je seljacima bio dodatni izvor prihoda.

Ala, ja ću bit' dolje, moram delat, a vi pitajte ča vas zanima – Vjekko Mičetić

Kod nas su suhozidi drugačiji i manje strmi – Ana Mandić

Robnik jer sam bio rob, a i sad sam, vidi se iz priloženog – Alojz Robnik

lojprivedna zadruga »Dolčina« Praputnjak upisana kao pravna osoba. Dolčina je u suradnji s Udrugom za očuvanje tradicijske graditeljske baštine »4 Grada Dragodi« i Udrugom Praputnjak – kulturni krajolik, ove godine sedmi

“ Nisam samo ja došla iz Istre, više nas je. Čuli smo za ovu radionicu, svi smo iz ruralnih dijelova Istre, kod nas su suhozidi drugačiji i manje strmi, radimo, a kasnije ćemo na izlete

Ana Mandić

radionicu odazove po dvadesetak ljudi, ove godine ih je najviše, a zanimljivo je da su došli i iz Crikvenice i iz Istre – kaže nam članica PZ »Dolčina« Josipa Miloš i tu dobivamo priliku upoznati Istrijanku koja obnavlja bakarske suhozide, Mladahna Ana Mandić.

– Nisam samo ja došla iz Istre, više nas je. Čuli smo za ovu radionicu, svi smo iz ruralnih dijelova Istre, kod nas su suhozidi drugačiji i manje strmi, radimo, a kasnije ćemo na izlete – kaže nam Istrijanka Ana koja očito zna spojiti ugodno s korisnim. Voli rad, a voli i druženje u prirodi, što se odnosi na sve polaznike ove radionice koji su »dali ruku« u pomoćnim poslovima i pritom nešto naučili o vještini zidanja u suho i tehnikama izvedbe prezida.

Kamen do kamena – gromača

Zanimljiv projekt najistočnijeg mjesnog odbora Rijeke

Konačište za turiste i umjetnike na Placi u Svetom Kuzmu

Obnovljen će biti prostor nekadašnjeg stočnog sajma gdje će biti natkriveni prostor površine oko 15 metara četvornih, a uređeni će biti i suhozidi oko ovog prostora

Predstavnici MO-a Sveti Kuzum zadovoljni potporom njihovom projektu

RIJEKA » Do kraja godine područje Placa, nastupno kako se u blizini nalazna, ali će se koristiti i građevinsko željezo i beton. Krov će biti pokriven mediteranskim crijeptom. Na sredini tog prostora plan je izraditi drveni stol i klupe za desetak osoba. Površina natkrivenog prostora bit će oko 15 četvornih metara, a cijela investicija će iznositi 19.500 kuna. Svi sudionici projekta bit će volonteri, uključujući majstore gradnje kamena, izrade drvenih dijelova te pokrivanja krova. Jedini »profesionalni posao« odradit će se u transportu jer je za dovoz materijala potrebno koristiti velike kamione. Tradicijska gradnja će se postaviti i kad na red dođu i suhozidi.

– U povijesti se tu nalazio prostor za smještaj pastira i stoke. Naime, u Sv. Kuzmu su se organizirali sajmovi na kojima je stoka prodavana. Iz toga doba, na samom ulazu na lokaciju, sačuvala se kućica, u kojoj se obavljao upis i evidencija stoke, a o toj našoj tradiciji svjedoči i kamena ploča iz 1851. godine koja se vidi s ceste, a koja je ugrađena u zid kod crkve. Prema nekim našim informacijama sa sajmovi se prestalo 30-ih godina prošlog stoljeća – predstavlja nam projekt Zlatko Mečić, pokazujući teren koji su odlučili uređiti i opleme-

niti novim sadržajem.

Novo konačište će biti u osnovi napravana od kamena, ali će se koristiti i građevinsko željezo i beton. Krov će biti pokriven mediteranskim crijeptom. Na sredini tog prostora plan je izraditi drveni stol i klupe za desetak osoba. Površina natkrivenog prostora bit će oko 15 četvornih metara, a cijela investicija će iznositi 19.500 kuna. Svi sudionici projekta bit će volonteri, uključujući majstore gradnje kamena, izrade drvenih dijelova te pokrivanja krova. Jedini »profesionalni posao« odradit će se u transportu jer je za dovoz materijala potrebno koristiti velike kamione. Tradicijska gradnja će se postaviti i kad na red dođu i suhozidi.

– Funkcija ovako obnovljenog i natkrivenog prostora bit će višenamenska. Dat će se mogućnosti odmoru i osvježanja za kipe koji stvaraju u kipskoj radionici u sklopu programa Forma Viva – Sv. Kuzum, odnosno

za studente Skole primijenjene umjetnosti kada tu osnivački napravana od kamena, ali će se koristiti i građevinsko željezo i beton. Krov će biti pokriven mediteranskim crijeptom. Na sredini tog prostora plan je izraditi drveni stol i klupe za desetak osoba. Površina natkrivenog prostora bit će oko 15 četvornih metara, a cijela investicija će iznositi 19.500 kuna. Svi sudionici projekta bit će volonteri, uključujući majstore gradnje kamena, izrade drvenih dijelova te pokrivanja krova. Jedini »profesionalni posao« odradit će se u transportu jer je za dovoz materijala potrebno koristiti velike kamione. Tradicijska gradnja će se postaviti i kad na red dođu i suhozidi.

– Galerija na otvorenom – koji traje čak 18 godina. U okviru tog projekta svake se godine izrađuje bar jedna skulptura velikog formata u kamenu te se organizira dvije do tri izložbe. U MO-u očekuju da će se izgradnjom konačista skulpture još bolje uključiti u prostorni nalaženje. Kuzumski projekt prepoznali su i Uradu Rijeke te je usao među sedam projekata Riječkog lokalnog partnerstva koji su u ovoj godini dobili financijsku potporu iz gradske proračuna. Ljiljana HLAČA

Realiziran jedan projekt Riječkog lokalnog partnerstva

Branitelji uredili prostor oko Centra na Zametu

RIJEKA » Još jedan projekt koji je dobio potporu Riječkog programa lokalnog partnerstva realizirana je ovog vikenda – članovi Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Primorskogoranske županije i njihovi prijatelji uredili su prostor ispred zgrade Centra za psihosocijalnu pomoć stradalnicima Domovinskog rata na Zametu. Riječ je o projektu nazvanom »Branitelji za branitelje«, a obuhvaća je uređenje okoliša, ali i parkirališta i prilaza zgradi koju koriste i ambulante Doma zdravlja. (NL)

Veliki odaziv na akciju u organizaciji UDVDR-a PGZ-a